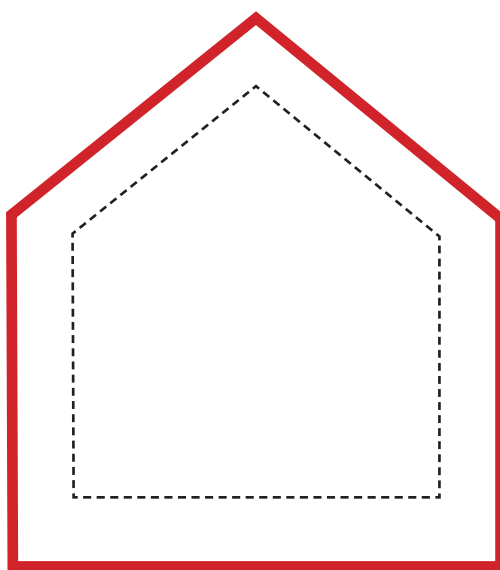

Metodika postupu při tvorbě krizových plánů pro sbírkotvorné instituce

Řešitelský kolektiv NTM (I. Kopecká, V. Rutar a K. Šupová)

Metodika postupu při tvorbě krizových plánů pro sbírkotvorné instituce

Metodika vznikla v průběhu let 2013 a 2014 v rámci řešení projektu NAKI identifikační kód projektu: projektu DF11P010-VV009 „**Metodika a nástroje ochrany a záchrany kulturního dědictví ohroženého povodněmi**“, financovaném MK ČR na základě smlouvy č. 9/2011/OVV. Řešiteli tohoto konsorciálního projektu jsou (FS ČVUT, ÚTAM AV ČR a ČZU, koordinujícím řešitelem je ČVUT v Praze).

Autorem metodiky je řešitelský kolektiv NTM (I. Kopecká, V. Rutar a K. Šupová) pod vedením Ing. Ivany Kopecké.

Oponenti:

Ing. Petra Štefcová CSc., NM

Ing. Petr Svoboda, NPÚ

Anotace

Metodika pro postup při tvorbě krizových plánů sbírkotvorných institucí se snaží zohlednit specifickou povahu těchto institucí a podat přehled různých typů ohrožení a živelných pohrom, v jejichž důsledku by mohlo dojít k poškození budov, jejich vybavení i sbírek, které jsou v nich uloženy. Snaží se podat maximum informací a námětů jako podklad pro vytvoření krizového plánu instituce. Záleží, na vedení konkrétní instituce jakou váhu přisoudí konkrétním rizikům, na něž se pak krizový plán bude soustředit. Uvedené organizační postupy při vytváření krizových plánů shrnují zkušenosti řady podobných institucí (českých i zahraničních) a při tvorbě krizového plánu mohou být užitečným vodítkem nebo inspirací.

Klíčová slova

Analýza rizik, krizový plán, živelné pohromy, požár, zatopení, vandalství, terorismus, krizový tým, evakuační plán, plán obnovy. *Risk analysis, emergency plan, natural disasters, fire, flooding, vandalism, terrorism, crisis team, emergency evacuation plan, recovery plan.*

Obsah

I.	Cíl metodiky	5
	Úvod	5
II.	Vlastní popis metodiky	6
	Postup při návrhu krizových plánů	6
	Jednotlivé kroky při tvorbě krizových plánů	7
	Obecné pokyny	8
	Živelné pohromy	8
	Požár - možné příčiny	8
	Zatopení - možné příčiny	10
	Orkán	11
	Vypnutí elektrického proudu	11
	Krádež, vandalství, terorismus	12
	Krádež	12
	Vandalství	13
	Terorismus	14
	Bežný provoz	15
	Běžný návštěvnický provoz v expozici	15
	Restaurování, konzervace	15
	Výuka, přednášky, sponzorské akce apod.	16
	Vypracování bezpečnostního plánu	17
	Krizové plány	18
	Příprava evakuačního plánu	21
	Příprava plánu obnovy	21
	Krizový plán - kompilace	22
	Implementace krizového plánu	22
Příloha 1	Aktuální zákony, předpisy a doporučení MK ČR	25
III.	Srovnání novosti postupů	26
IV.	Popis uplatnění metodiky	27
V.	Seznam použité literatury	27
VI.	Seznam publikací autorů, které metodice předcházely	29
Příloha 2	Modelový plán stavby	30

I. Cíl metodiky

Úvod

Sbírkotvorné instituce jsou, stejně jako ostatní budovy, ohrožené řadou živelných pohrom a ničivých událostí, jejichž výskyt a průběh mohou ovlivnit jen minimálně. Do jisté míry však mohou vhodnými preventivními opatřeními některým z těchto událostí předejít anebo mohou jejich důsledky do značné míry zmírnit, budou-li na ně připraveny. Protože tyto instituce uchovávají cenné sbírky, součást našeho kulturního dědictví, je v zájmu nás všech, aby byly na nenadálé krizové situace připraveny co nejlépe.

Krizové plány těchto institucí vychází z jejich konkrétní organizační struktury. Budou se lišit v závislosti na velikosti a typu instituce, na počtu, velikosti i typu budov, kterými disponuje, i v závislosti na typu a rozsahu sbírek. Cílem této práce je podat ucelený přehled různých typů ohrožení a živelných pohrom, v jejichž důsledku by mohlo dojít k poškození budov těchto institucí, jejich vybavení i sbírek, které jsou v nich uloženy, a podat maximum informací a námětů jako podklad pro vytvoření krizového plánu instituce. Tento materiál se snaží postihnout všechny ničivé události, které by v našem zeměpisném pásmu mohly nastat. Záleží, samozřejmě, na vedení konkrétní instituce jakou váhu přisoudí konkrétním rizikům, na něž se pak krizový plán bude soustředit. Uvedené organizační postupy při vytváření krizových plánů rovněž nemohou být použity univerzálně v celém rozsahu, shrnují však zkušenosti řady podobných institucí (českých i zahraničních) a při tvorbě krizového plánu mohou být užitečným vodítkem nebo inspirací.

V příloze 1 jsou uvedeny aktuální zákony, předpisy a doporučení MK ČR, související s ochranou proti živelným pohromám.

Příloha 2 představuje modelový plán stavby se zakreslením nejrůznějších bodů, důležitých z hlediska bezpečnosti při živelné pohromě, nebo z hlediska následné likvidace škod. *Podklady pro plán lze čerpat buď z dokumentace zdolávání požáru, nebo z dokumentace a výkresů požárně-bezpečnostního řešení stavby (pokud bylo zpracováno např. při rekonstrukci)*

II. Vlastní popis metodiky

Postup při návrhu krizových plánů

- Cílem by nemělo být vypracování formálně dokonalého plánu, ale plánu realistického, tedy uskutečnitelného. Tento plán musí respektovat specifickou situaci objektu a předvídat základní možná ohrožení. Ne všechny události však je možné předvídat. Plán bude tedy vždy kompromisem.
- Za plán musí nést zodpovědnost konkrétní osoba. Pokud jsou v plánu uvedeny citlivé údaje, je nutné stanovit rozsah důvěrnosti a způsob jeho uložení.
- K tomu, aby tento plán vešel v povědomí zaměstnanců a byl plně respektován, velmi účinně přispěje fakt, že jeho příprava bude diskutována a konzultována se všemi, kteří se na provozu objektu podílejí, a jejich připomínky budou, pokud možno, zohledněny.
- V plánu by měly být označeny nejzranitelnější části budov (pro případ ohně např. dřevěné části nebo části, jejichž poškození ohrozí statiku budovy), nejcennější části budov z hlediska umělecko-historického a také nejcennější z hlediska umístění sbírek, dále části budov, jejichž průchodnost je nezbytná pro evakuaci.
- V plánu musí být vyznačeno rozmístění hydrantů a hasicích přístrojů, uzávěry médií (hlavní uzávěr vody, hlavní vypínač elektřiny, hlavní uzávěr plynu, eventuálně hlavní uzávěr páry), umístění tlakových nádob apod.
- Mělo by být vyznačeno, kde je umístěno základní nářadí včetně žebříku a dalších potřebných věcí (plachty, větší nádoby, transportní vozíky) potřebných k případné likvidaci mimořádné události.
- V plánu by mělo být vyznačeno místo, kde je uložena lékárnička pro poskytnutí první pomoci.
- V plánu musí být jasně označeny únikové cesty a vstupy do areálu i do jednotlivých budov.
- Plán by měl obsahovat harmonogram záchrany sbírek (co zachraňovat jako první, jak postupovat, máme-li k dispozici 5 minut, 20 minut, ...). Měl by obsahovat i cesty, kterými lze dotyčné sbírkové předměty vynášet, aby všechny průchody rozměrově vyhověly a aby sbírkové předměty mohly být transportovány dále (aby např. cesta nekončila v rozvodněné řece).
- Musí být jasné, v jakém případě může být použita která příjezdová komunikace (např. z důvodu nosnosti, dostatečného průjezdního profilu pro hasičské vozy), a mělo by to být v plánu vyznačeno.
- Musí být předem stanoveno, kam budou ohrožené sbírky či mobiliář přemístěny.
- Podle citlivosti materiálů a hodnoty sbírkových předmětů by měly být předem známy priority konzervace a restaurování poškozených sbírek.

Pravidelná kontrola. Předjít některým živelným pohromám není možné, avšak pravidelnou kontrolou a údržbou elektrického vedení, hromosvodů, rozvodů plynu, elektrické požární signalizace a kontrolou funkčnosti stabilního hasicího zařízení, hasicích přístrojů, požárních hydrantů či suchovodů je možné značně snížit pravděpodobnost vzniku požáru, nebo alespoň zmírnit jeho důsledky. Obdobně by měla být samozřejmostí pravidelná kontrola stavu střechy a stavu všech vodovodních instalací a potrubí. Průchodnost a průjezdnost únikových i zásahových cest by měla být rovněž udržována a průběžně kontrolována.

Zabezpečení proti krádeži, vandalům a proti vniknutí cizích osob jak formou technických opatření, tak formou organizačních pokynů pro provoz instituce, by mělo být v současné době samozřejmostí. Tato opatření jsou pro každou instituci (i každou budovu v rámci instituce) velmi specifická a jejich podrobná diskuse není námětem tohoto textu.

Dokumentace budovy a jejího vybavení nebo dokumentace mobiliáře a sbírek v památkově chráněných objektech je nezbytná např. při dohledávání ukradených uměleckých děl. Pro práce na obnově poškozené budovy je také mimořádně cenná dokumentace původních a typických stavebních detailů. V případě poškození je vhodné stav interiéru, sbírek nebo mobiliáře ihned dokumentovat (nafilmovat videokamerou nebo digitálním fotoaparátem) – pro pozdější likvidaci pojistné události.

Jednotlivé kroky při tvorbě krizových plánů

1. Identifikovat možné hrozby (pro expozice i depozitáře)
zdroje ohrožení – živelné pohromy (požár, zatopení); mimořádné události (krádež, vandalství, terorismus); běžný provoz (expozice, restaurování, výuka, přednášky, sponzorské akce,...).
Pravděpodobnost konkrétní hrozby lze posuzovat empiricky – na základě četnosti výskytu v minulosti (krádeže a běžný provoz) nebo systematicky – hodnocením jednotlivých prostor budovy z různých hledisek (živelné pohromy – povodeň, požár, destrukce stavby, teroristické a kriminální činy, provozní havárie, přerušení dodávek el.)
2. Seřadit možné hrozby a vybudovat plán - jak čelit těm, které jsme určili jako prioritní.
3. Specifikovat, co má být chráněno.
4. Analýza rizik - stanovení akceptovatelné míry rizika (pro různé části budovy může být různá).
5. Definování bezpečnostní politiky instituce, stanovení priorit bezpečnostního systému a koncepční budování bezpečnostního systému
6. Konstruktivní a elektronická opatření ke snížení rizika. - Způsob a míra ochrany pozemku, plášťová ochrana budovy, prostorová ochrana interiéru, předmětná ochrana vybraných exponátů, osobní ostraha strážných, elektronická zabezpečovací signalizace napojená na pult centrální ochrany, EPS, SHZ (hasicí média, způsob hašení, revize).
7. Organizační opatření ke snížení rizika nebo zmírnění škod v případě katastrofy (Organizační opatření na různých úrovních - strážní služba, zaměstnanci, návštěvníci, dodavatelé...)
8. Příprava havarijních plánů, zahrnujících i evakuační plány
9. Příprava plánu obnovy
10. Příprava krizového plánu – kompilace havarijních plánů, evakuačních plánů a plánů obnovy
11. Implementace krizového plánu - školení pracovníků muzea a pracovníků bezpečnostní služby
Zajímat pracovníky jak do přípravy, tak do implementace havarijních plánů.

Obecné pokyny

- a. Vytvořit objektivní a důkladný soupis všech rizik konkrétní instituce.
- b. Specifikovat k jakým ztrátám by při katastrofě mohlo dojít (příklad potenciálního scénáře katastrofy).
- c. Nalezené nedostatky, spojené s riziky předložit řídicímu orgánu instituce (řediteli, GŘ, radě,...) nebo zřizovateli, neboť je jeho povinností situaci řešit.
- d. Vytvořit návrhy opatření (na úrovni organizační, stavební nebo elektronické) která by mohla zabránit riskantním situacím nebo omezit rizika s nimi spojená.
- e. Vytvořit kvalifikovaný odhad rozpočtu pro výše uvedená opatření a prezentovat jej vedení muzea a zřizovateli.
- f. Vést evidenci mimořádných situací, které v instituci nastaly, a situací, které se k nim svou závažností blíží.
- g. Snažit se najít skuliny ve fungování zabezpečení instituce.
- h. Každý rok ověřit, zda se analýza rizik v „nové“ situaci nezměnila; zda je havarijní plán stále aktuální; ověřit telefonní čísla záchranné služby, personálu, externích restaurátorů, atd.
- i. Při tvorbě havarijního plánu spolupracovat se všemi pracovníky instituce, případně konzultovat s kolegy z obdobných institucí.
- j. Vytvořit pro sbírky několika úrovně evakuační plány (pro různě velké časové rezervy) a přitom ověřit reálnost použití navržených únikových cest.
- k. Specifikovat kompetence a odpovědnost konkrétních pracovníků pro případ havárie nebo likvidace jejích následků. Úkoly a odpovědnosti musí být jasně definovány a měly by se prověřovat alespoň dvakrát za rok.
- l. Školit nejen ostrahu, ale i ostatní pracovníky instituce.
- m. Připravit scénář komunikace s tiskem a určit pro ni konkrétní osobu.

Organizace zabezpečení by měla být nedílnou a integrální součástí celkové organizace instituce. Je to klíčová otázka pro celou instituci. Zahrnuje bezpečnost zaměstnanců, návštěvníků, sbírek, soupisu (evidence) sbírkových předmětů, finančních údajů, atd.

Ad 1 – a živelné pohromy (požár, zatopení, orkán)

Požár – možné příčiny

- závady na elektroinstalaci, také zatečení do elektroinstalací
- závady na systému antén a hromosvodů
- vadný elektrický spotřebič
- neopatrná manipulace s ohněm uvnitř nebo blízko budovy – kouření, některé opravy nebo stavební práce (např. sváření, oprava lepenkových krytin)
- neopatrná manipulace s hořlavinami nebo špatně uskladněné hořlaviny
- vadný stav komínu nebo nesprávné používání lokálních topidel
- úder blesku
- úmyslné zhářství

V posledních 10-ti letech byly v ČR statisticky nejčastější příčinou požáru technické závady (topidel, elektrických zařízení apod.) - průměrně 38% z celkového počtu požárů a nedbalost (např. nedodržení předpisů při některých činnostech) -21%. Nezanedbatelný podíl na počtu požárů tvořilo úmyslné zapálení -16%, zatímco např. kouření bylo příčinou jen 2% požárů. 3% požárů pak byla zaviněna mimořádnými událostmi, které předjímat nelze.

Rozsah škod, které požár způsobí, ovlivňuje řada faktorů. Ty mohou být jak obecné, spíše materiální povahy, tak na úrovni řízení instituce.

Obecné faktory, které zhorší dopad požáru

- některé stavební materiály (např. dřevo, některé plasty)
- suchá tráva v blízkosti objektu
- blízkost nebezpečných činností (možnost výbuchu)
- absence detekčního požárního systému nebo jeho zastaralost (ložisko požáru se rozšíří)
- nedostatek hasicích přístrojů a současně absence pasivních hasicích systémů (s omezením kyslíku); nedostatek hydrantů nebo nedostatek vody
- nedostatečná šířka únikových cest, nefunkční nouzové osvětlení

Příčiny organizační povahy, které zhorší dopad požáru

- nedostatek informací o nebezpečné činnosti v bezprostřední blízkosti budovy
- nerespektování bezpečnostních doporučení (např. práce s otevřeným ohněm bez zvláštních bezpečnostních opatření)
- používání elektrických spotřebičů a topidel ve špatném stavu nebo nevhodným způsobem
- používání vadných propojovacích kabelů
- povolení kouřit v budově
- nevhodné skladování hořlavých materiálů
- nevhodné skladování tuhých paliv (dřevo, uhlí)
- nedostatečná likvidace suchého porostu
- dočasné vypínání bezpečnostního systému (např. při údržbě)
- zablokování nebo uzamčení únikové cesty
- nedostatky v požárním značení

Prevence

- *pravidelné kontroly stavu elektroinstalací, elektrospotřebičů, hromosvodů, komínů...*
- *zákaz kouření uvnitř budovy*
- *respektování předpisů pro práci s ohněm uvnitř budovy*
- *respektování obecných předpisů pro uskladnění hořlavin a zacházení s nimi*
- *pravidelné kontroly a nevypínání EPS*
- ***stanovení optimálních hasicích médií pro budovu nebo její části (podle materiálové povahy vystavených nebo uskladněných sbírkových předmětů) a vybavení budovy příslušnými hasicími přístroji***
- ***pokud se jedná o speciální požadavky na hasicí média, je třeba je předběžně projednat s HZS***

Pro potřebu Hasičského záchranného sboru (HZS) je pro objekty zpracována dokumentace zdolávání požáru v souladu s metodikou vydanou HZS. **Proto se doporučuje i Krizový plán konzultovat se zástupci místního Hasičského záchranného sboru a seznámit je s jeho uložením v objektu.**

Zatopení - možné příčiny

- povodeň (rozvodněním řeky nebo potoka po dlouhodobých nebo přivalových deštích, po tání sněhu)
- poškození vodního díla (protržení hráze rybníka, přehrady)
- zvýšení hladiny podzemní vody
- porucha vodovodních nebo kanalizačních instalací
- porucha střechy nebo svodů
- důsledky hašení ohně

Prevence

- umístění depozitářů a expozic mimo zátopovou zónu
- umístění depozitářů a expozic mimo suterénní a podkrovní prostory
- instalace automatických uzávěrů („klapek“) na odpadních trubkách (opatření proti vniknutí odpadních vod z kanalizace a proti vzduté vodě)
- v suterénu instalace jímek s čerpadly pro snížení hladiny podzemní vody, izolace (opatření proti vniknutí podzemní vody)
- včasná evakuace sbírek z ohrožených míst při hrozící povodni
- umístění alarmových čidel vlhkosti do rizikových míst
- předběžná smlouva s mrazírny pro případ záchrany papírových dokumentů (knihy, archiválie, fotografie)
- předběžná smlouva na přepravu mokrých papírových dokumentů do mrazíren
- pravidelná kontrola střechy a čištění svodů
- umístění citlivých nebo cenných sb. předmětů mimo prostory, ohrožené zatečením
- mít připravené pomocné prostředky pro případ nutné likvidace důsledků zaplavení (PE pytle, přepravky, holínky, gumové rukavice, hadice, ...)

Leží-li budova v záplavové oblasti, musí být tento plán součástí integrovaného záchranného systému pro danou oblast. Pro případ zátop nebo poškození vodou musí být preventivně zajištěna možnost neodkladného zmrazení mokrých knih, papíru či pergamenu v průmyslových velkoobjemových mrazírnách. Je to jediná cesta, jak tyto sbírky zachránit! Obdobně by pro tyto případy měla být preventivně zajištěna okamžitá spolupráce konzervátora a mělo by být známo, kde lze zajistit (vypůjčit) potřebné množství odvlhčovačů, vodních čerpadel, elektrocentrál

Orkán

je nejvyšší (dvanáctý) stupeň Beaufortovy stupnice síly větru, zapisuje se jako 12° B. Označuje vítr o rychlosti 32,7 m/s (118 km/h) a více.

Důsledky

- poškozená střešní krytina, okna
- vývraty stromů
- poškozené předměty trvale umístěné v exteriérech

Prevence

- *udržování budovy v dobrém stavu*
- *udržování zeleně, zejména pravidelné prořezávání vzrostlých stromů*

Vypnutí elektrického proudu

může nastat v důsledku živelné pohromy (požáru, zatopení, po úderu bleskem), v důsledku rozsáhlé poruchy nebo zhroucení rozvodné sítě (black out).

Důsledky

- přestane fungovat klimatizace
- přestanou fungovat elektronické nebo elektronicky řízené monitorovací a zabezpečovací systémy
- přestanou fungovat elektrické zámky (na karty)
- zkomplikuje se komunikace v rámci instituce i mimo instituci (telefony, el. pošta)
- bude nedostupná elektronická dokumentace

Prevence

- *Minimalizovat zásahy do vnitřního klimatu, závislé na dodávce energie (snaha o dobře izolované nízkoenergetické depozitáře a maximální využití přirozeného větrání budovy).*
- *Nastavení takového režimu elektrických zámků, který by při vypnutí elektřiny dveře automaticky uvolnil (průchody v budově a únikové východy).*
- *Souběžně s elektronickými zabezpečovacími systémy provozovat i mechanické zabezpečení (klíče, mříže, závory,...).*
- *Vést alespoň základní dokumentaci sbírek i v papírové podobě.*

Ad 1 – b krádež, vandalství, terorismus

Krádež

odcizení, neoprávněné přemístění předmětu

Riziko krádeže (a nedopadení zloděje a nenalezení předmětu) zvyšuje řada faktorů. Některé příčiny jsou interní; ty může instituce zmírnit či ovlivnit. Externí příčiny ovlivnit nemůže, ale musí s nimi počítat.

Interní příčiny

- nevhodné umístění předmětu
- špatný stav budovy
- nedostatečné zabezpečení dokumentace (i elektronické)
- rizikové umístění depozitářů
- malá možnost kontroly okolí budovy nebo depozitáře (stromy, jiné budovy)
- nefunkční zabezpečovací systémy (kontroly vstupu, kamerové systémy,..)
- špatný bezpečnostní systém instituce obecně
- nedostatečná organizační opatření týkající se ochrany sbírek
- nízká kvalita ostrahy
- nízké platy zaměstnanců
- nízká kvalita dokumentace sbírek
- špatná úroveň vnitřní komunikace v instituci
- špatná úroveň vnější komunikace se zasahujícími složkami (policie, hasiči,...)

Externí příčiny

- finanční hodnota sbírek
- stávající nelegální trh s uměním a starožitnostmi
- otevřené hranice
- možnosti rychlého přesunu
- legislativa, případně odlišná legislativa v různých zemích
- v některých případech chybějící mezistátní nebo mezinárodní smlouvy
- politická a sociální situace

Prevence – řešení „vnitřních“ příčin

Vandalství

je úmyslný čin, který poškozuje budovu nebo sbírkový předmět

- klasický vandalismus s cílem něco zničit
 - na základě politických, etnických nebo náboženských motivů
 - na základě hněvu nebo zmatenosti
- vandalismus způsobený nevědomostí
 - důsledky počinání návštěvníků, kterým nestačí podívat se, ale chtějí se dotknout, osahat si předmět, zakroutit knoflíkem, volantem, zkusit jak je to pevné,...
- vandalismus pro "zábavu"
 - např. nalepení žvýkačky, počmárání, graffiti

Možné důvody vandalismu

- náboženské a politické motivy v souvislosti s náplní sbírek
- exponáty nebo výstavy, které mohou být vnímány jako provokace
- msta ze strany bývalého zaměstnance
- duševní porucha, zmatenost
- návštěvník pod vlivem alkoholu nebo omamné látky
- velké, těžko „uhlídatelné“ skupiny návštěvníků, zejména mladých
- zanedbanost, nedostatečná údržba budovy a expozice mohou také vyvolat vandalismus
- nevhodně umístěný objekt

Prevence

- *vytipovat budovy, předměty a sb. předměty, které by mohly být terčem vandalismu*
- *brát v úvahu aktuální náboženské a politické problémy, které by mohly vést k vandalismu*
- *při koupi vstupenky by měl být návštěvník seznámen s jasně formulovanými podmínkami návštěvy muzea; batohy, tašky, hole, lahve s kapalinou, atd. by měly být ponechány v šatně*
- *muzeum by mělo své návštěvníky vychovávat a vysvětlit, proč se nesmí dotýkat sb. předmětů*
- *kustodi by měli sledovat jednotlivé návštěvníky i skupiny a jejich chování*
- *mezi návštěvníkem a exponáty by měla být dostatečná vzdálenost nebo jiná bariéra (sklo, vitrína)*
- *je-li v expozici objekt, který by mohl z nějakého důvodu provokovat, měl by být po celou otevírací dobu střežen*
- *malé exponáty by měly být zabezpečeny (dostatečně daleko od návštěvníků, připevněné, ve vitríně, za sklem, ...)*
- *křehké, vzácné a malé exponáty by měly být ve vitríně (případně za bezpečnostním sklem)*
- *denně kontrolovat stav exponátů*
- *udržovat okolí budovy a objekty čištěné (graffiti)*
- *udržovat okolí budovy čisté (bez odpadků a nepořádku) – sníží pravděpodobnost zchářství*
- *instruovat učitele, kteří doprovázejí skupiny a učinit je zodpovědné za chování dětí*
- *v noci udržovat budovu a bezprostřední okolí osvětlené*

- *trénovat pracovníky ostrahy v rozpoznávání podezřelého chování*
- *trénovat pracovníky ostrahy přiměřeně reagovat na akt vandalismu (týká se zajištění pachatele a uložení dotčeného sbírkového předmětu)*
- *využívat stávající CCTV, nebo je-li to možné, instalovat CCTV a zajistit jejich sledování*
- *je-li je to možné, instalovat poplašný systém na vzácném exponátu ve vitríně*
- *kustodi i ostraha by měla mít k dispozici seznam odpovědných zaměstnanců (vedoucí sbírek, kurátoři, restaurátoři) a jejich telefonní čísla*
- *instituce by měla mimořádné události a incidenty zaznamenávat a analyzovat*

Terorismus

teroristickým útokem se rozumí použití síly a násilí organizované skupiny nebo jednotlivce vůči náhodným občanům.

Motivací teroristické akce, mohou být

- národní nebo etnické konflikty
- náboženský konflikt
- politické cíle

Různé typy teroristických útoků

- nastražené bomby
- zbrojené přepadení
- biologický / chemický útok
- sebevražedný útok
- zajímání rukojmí
- únos

Kritickým místem instituce mohou být místa, kde se je největší koncentrace návštěvníků - nejbližší okolí budovy, hlavní vchod, přednáškové sály, šatny, foyer, parkoviště a restaurace; ventilace a klimatizace pak mohou být rizikové pro šíření otravných látek a plynů.

Bezpečnostní pracovníci mohou identifikovat a zadržet podezřelé poštovní zásilky, zbraně, podezřelá vozidla nebo podezřelé osoby.

Ochranu proti terorismu řeší stát, nikoli kulturní instituce, ale zaměstnanci a ostraha instituce musí v takovém případě okamžitě uvědomit policii, komunikovat s bezpečnostními složkami státu a podpořit je všemi způsoby, které jsou v jejich možnostech.

Ad1 - c běžný provoz (expoze, restaurování, výuka, přednášky, sponzorské akce,...).

Běžný návštěvnícký provoz v expozici

Při zakoupení vstupenky by měli být návštěvníci jasně instruováni o podmínkách vstupu do expozice a o chování v expozici (nepřehlédnutelný informační panel s provozním řádem, česky/anglicky, piktogramy i u vstupů do expozic). V případě nerespektování těchto podmínek by měli být upozorněni ostrahou a v extrémních případech nevpouštění do expozice nebo vyvedení.

Omezení se týkají

- Vstupu do expozic v mokřých oděvech nebo s mokřými deštníky
- Vstupu do expozice s batohy, holemi, deštníky, se sportovním nebo jiným nářadím (pálky, míče, kladivo...) s výjimkou nutných zdravotních pomůcek
- Vstupu do expozice s jídlem nebo s lahvemi s kapalinou (může být povoleno v odpočinkových nebo zvláště vyhrazených zónách – foyer,...)

Stejně nepřehlédnutelným způsobem by měli být vedoucí skupin dětí nebo studentů a rodiče, doprovázející své děti, upozorněni, že během návštěvy muzea odpovídají za chování svých dětí či svěřenců, za jejich respektování vyznačených pokynů a omezení a za eventuální škody, které svým chováním během návštěvy muzea způsobí.

Prostory vyhrazené pouze zaměstnancům musí být pro návštěvníky nepřístupné. Všechny návštěvy by měly důsledně procházet přes vrátnici a po budově se pohybovat pouze s doprovodem.

Restaurování, konzervace

Některé postupy restaurátorských a konzervátorských prací využívají:

- postupy a elektrické přístroje, pracující s vysokou teplotou - sušárny, pájky, žehličky
- postupy, pracující s otevřeným ohněm - sváření, žíhání
- mechanické stroje – brusky, pily, obráběcí stroje,...
- velké množství vody
- organická rozpouštědla (hořlaviny)
- nebezpečné (=jedovaté) látky – rozpouštědla, patiny, některé pigmenty, lázně pro galvanické pokovování

Možné nehody

- úraz pracovníka
- založení ohně (vadný nebo špatně odložený, nevyprnutý el. přístroj, jiskra od sváření nebo žíhání)
- výbuch (špatně uložené hořlaviny, práce s hořlavinami blízko tepelného zdroje nebo ohně, výbuch sušárny - zbytky

organických rozpouštědel v sušeném materiálu)

- zatopení

Prevence

- *Dodržovat všechny předpisy a pokyny výrobců pro práci s danými přístroji.*
- *Správné uskladnění hořlavin (a nebezpečných látek).*
- *Důkladné proškolení příslušných pracovníků.*
- *Instalace systému EPS v dílenských provozech*
- *Rozmístění hasicích přístrojů ve všech dílnách.*
- *Instalace požárních hydrantů*
- *O práci s otevřeným ohněm předem uvědomit ostrahu (kdy a ve které části budovy).*
- *Práce s otevřeným ohněm, práci ve výškách a práce s mechanickými nebo elektromechanickými stroji, při kterých by mohlo dojít k úrazu, by neměl provádět pracovník, pokud je na pracovišti sám.*

Výuka, přednášky, sponzorské akce, dny otevřených dveří, muzejní noci...

Pro všechny tyto akce je společná kumulace většího počtu lidí v nějaké konkrétní části budovy (přednáškový sál, kinosál, foyer, část expozice, nádvoří).

Může nastat

- Nepřehledná tlačeniště - např. kolem málo kapacitní šatny
- Dezorientovaní jednotlivci mohou bloudit po budově (ztracené děti)
- Účastníci akce mohou proniknout (nechtěně nebo úmyslně) do částí budovy, vyhrazených jen pro zaměstnance
- Akce, spojené s občerstvením (rauty, recepce, sponzorské akce), mohou jednak komplikovat chod instituce již v průběhu příprav, jednak poškodit vybavení budovy nebo dokonce sbírkových předmětů v průběhu samotné akce (stěhování objemných předmětů, rozlití jídla nebo pití,...)

Prevence

- *Věnovat dostatečnou péči plánování a přípravě akce.*
- *Zajistit návštěvníkům dobré značení přístupových cest a dostatečný počet pomocného personálu; u akcí s vysokou návštěvností zajistit požární dohled a zdravotní službu.*
- *Zabezpečit ty prostory, do nichž by neměl mít přístup nikdo kromě zaměstnanců.*
- *Vymezit prostory a dostatečně kapacitní přístupové cesty pro catering.*
- *Vymezit prostor pro pohyb hostů s jídlem a pitím a nepovolit odnášení jídla ani pití do expozičních prostor nebo do cenných, historicky vybavených interiérů.*
- *Předem zodpovědně posoudit rozsah akce, včetně všech plánovaných doprovodných efektů a zakázat konání těch částí programu, které by mohly ohrozit klima, exponáty nebo vybavení budovy.*
- *V případě cizí sponzorské akce v prostorách objektu předem smluvně zajistit výše zmíněné podmínky konání akce i způsob úhrady eventuální škody, k níž by při konání akce mohlo dojít.*

Ad 5 - Vypracování bezpečnostního plánu a jeho uvedení do života by mělo zvýšit odolnost instituce proti nenadálým událostem.

Bezpečnostní plán předpokládá

1. Definovat a uvést do života organizační opatření, týkající se:

- systému organizace ostražky
- řízeného přístupu jednotlivých zaměstnanců do různých částí budovy
- chování personálu a návštěvníků
- vnitřní komunikace – dobrá informovanost pracovníků o mimořádných událostech

2. Instalovat odpovídající bezpečnostní a poplašná zřízení a vyčlenit rozpočet na jejich údržbu, například:

- vnitřní televizní okruh na monitorovacím pultu ostražky
- elektronickou zabezpečovací signalizaci napojenou na pult centrální ochrany
- některý ze systémů, detekujících vloupání
- zajistit přenos poplachových dat z monitorovacího centra ostražky do systému policie, ostražky nebo HZS
- vytvořit systém vnitřního i vnějšího osvětlení budovy a areálu

3. Vést kvalitní a dobře zabezpečenou textovou a obrazovou dokumentaci sbírek, zálohu ukládat mimo budovu (virtuální úložiště, zřizovatel,...)

4. Dlouhodobá a průběžná opatření:

- pravidelně aktualizovat analýzu rizik (případně změny v souvislosti s novými přírůstky, s novými budovami, se stavebními změnami budov a s významnými organizačními změnami instituce)
- kontrolovat stav budov
- aktualizovat krizový plán
- udržovat ujednání o spolupráci s policií i s ostatními složkami integrovaného záchranného systému na příslušné úrovni (místní, obecní, kraj, stát)
- udržovat pojistnou smlouvu v souladu s aktuální situací v instituci
- pro situaci ohrožení vytvořit pokyny pro všechny zaměstnance v závislosti na jejich pracovním zařazení
- **každodenní, periodické nebo namátkové kontroly**
 - všech poplachových a přenosových systémů
 - všech dopravních prostředků, které vjíždějí do dvora budovy nebo do areálu
 - převáženého zboží
- stále monitorovat nejbližší okolí budovy
- kontrolovat chování dodavatelů a zajistit jim doprovod po budově
- přístup do depozitářů, skladů, vitrín a speciálních důležitých oblastí umožňovat jen konkrétním vybraným zaměstnancům a kontrolovat ho.
- vyžadovat trestní bezúhonnost pracovníků (a nových pracovníků)
- všechny zaměstnance školit - co dělat v případě krádeže
- sledovat návštěvníky s podivným chováním (foť okna, dveře, prvky systému alarmu, ...)
- v oprávněných případech používat trezorové vitríny nebo vitríny s alarmem

5. Po krádeži nebo vandalském činu

- oznámit věc vedení instituce (řediteli, statutárnímu zástupci) a nahlásit policii
- uzavřít „dotčenou“ oblast
- je-li k dispozici CCTV, pak sledovat a zaznamenávat veškeré dění
- zabezpečit veškerou dokumentaci o krádeži (video záznam z kamer)
- spolupracovat s policií při vyhledávání národního nebo mezinárodního pátrání, poskytnout jí a případně i celním orgánům veškerou dokumentaci, včetně fotografií ukradených předmětů
- informovat pojišťovnu
- situaci vyhodnotit, přijmout nápravná opatření

Ad 7 – Krizové plány - organizační opatření

Pro krizové situace je třeba přehledně vymezit povinnosti a odpovědnosti

- ředitele/statutárního zástupce a členů vedení nebo správního orgánu
- krizového manažera
- členů krizového týmu (cca 5 osob)*
- jednotlivých koordinátorů menších organizačních celků

Na základě analýzy rizika je třeba definovat, jaká opatření je možné učinit, aby se s vynaložením přiměřených nákladů okamžitě snížila rizika, která instituci ohrožují.

Ředitel instituce by měl být při přípravě havarijních plánů vůdčí osobností. I když některé povinnosti může delegovat na další pracovníky nebo specialisty, **za vytvoření programu havarijní připravenosti a vytváření havarijního plánu je vždy zodpovědný ředitel/ statutární zástupce instituce** (*nadále bude v tomto smyslu používán termín ředitel*).

Měl by motivovat zaměstnance, podporovat jejich zájem a úsilí, poskytovat podporu jednotlivým oddělením a v případě potřeby spolupracovat se svými protějšky v jiných institucích.

Úloha ředitele (a vedení instituce)

1. Zavést v instituci zásady připravenosti pro případ nouze (příkazy, směrnice).
2. Vymezit odpovědnosti konkrétních pracovníků a poskytnout jim podporu, včetně jmenování krizového manažera.
3. Stanovit rozpočet a zajistit financování nutných úprav.
4. Komunikovat se zaměstnanci.
5. Komunikovat s obcí, s dalšími institucemi a se sdělovacími prostředky.

Úloha krizového manažera

1. Vytvořit efektivní krizový tým (*tak, aby byly zastoupeny všechny organizační složky instituce, členy jmenuje ředitel*).
2. Vést krizový tým v průběhu procesu vytváření krizového plánu (*pravidelné schůzky, jasně definované – a splnitelné – úkoly a pevné termíny jejich plnění, systém interního zveřejňování výsledků práce*).
3. Shromáždit všechny nutné podklady (*zásady připravenosti pro případ nouze a cíle krizového plánu, dané vedením*,

organizační schéma instituce a kontakty na pracovníky, rozpočet, který je k dispozici na zlepšení bezpečnostní situace instituce)

4. Jasně vymezit odpovědnosti a povinnosti pro případ, že nastane krizová situace.
5. Vytvořit krizové týmy menších organizačních celků (*viz org. struktura – každý tým má své konkrétní zodpovědnosti a povinnosti a svého vedoucího*).
6. Průběžně informovat ředitele a vedení o práci na plánu.
7. Konzultovat s dalšími odbornými organizacemi (např. AMG, Modrý štít, ICOM).
8. Konzultovat s místními pohotovostními složkami (civilní obrana, policie, hasiči, nemocnice, záchranka, armáda, Červený kříž,...).
9. Konzultovat s místními úřady (povodňové plány).
10. Jmenovat osobu, která bude koordinovat komunikaci i v případě krizové situace - *koordinovat informace pro media; ověřovat správnost informací z externích zdrojů a šířit je uvnitř instituce; povede záznamy o všech informacích, které byly vydány (ven z instituce) – komu, o čem, kdy...; zdrží se vyjádření ke kontroverzním tématům, dokud věc neprojedná s ředitelem*.

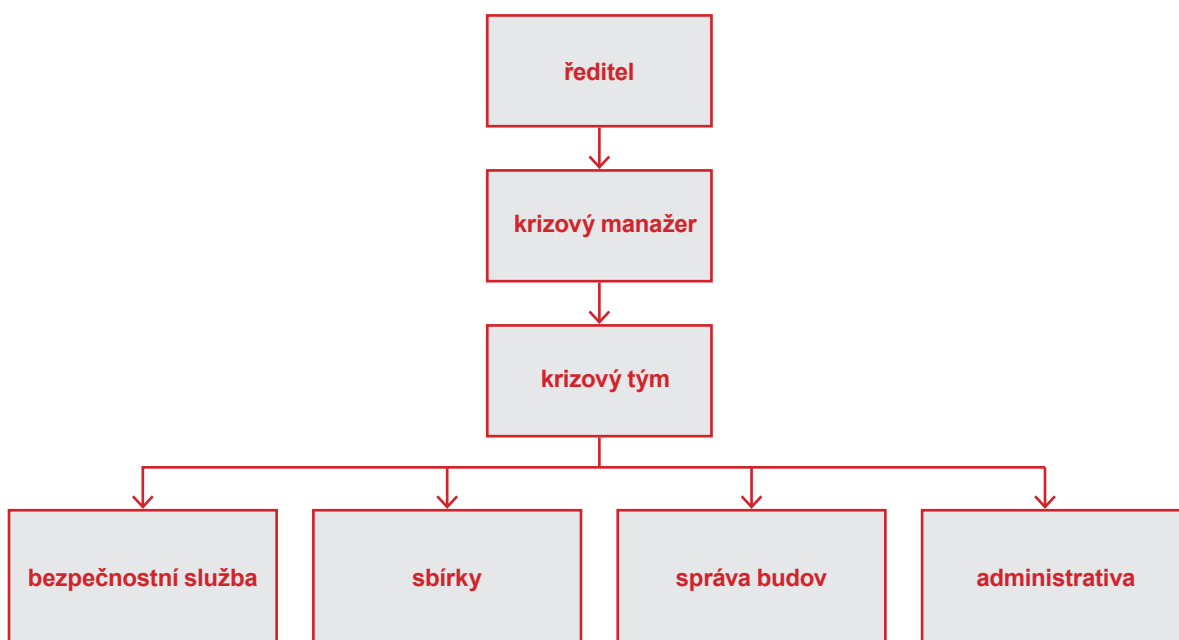
Úloha krizového týmu

1. Posoudit rizika a ohrožení (posoudit různé typy živelných a jiných pohrom)
2. Označit zranitelná místa budovy (pro jednotlivé typy nebezpečí)
3. Zavést preventivní opatření
4. Spolu s krizovým manažerem vytvořit krizové týmy nižších organizačních složek a dát jim jasný mandát
5. Rozhodnout:
 - kdo učiní v případě ohrožení zásadní rozhodnutí (např. evakuace ano/ne)
 - kdo bude zastávat jakou pozici v případě ohrožení
 - jakým způsobem budou členové krizového týmu spolu komunikovat (tel.,...)
 - kdo bude odpovědný za informování rodin poškozených (ohrožených) osob
- zda (a jak) budou členové týmu při řešení nějaké události označeni (pásky, bezpečnostní vestičky s logem)
6. Odpovědět na otázky:
 - co musí být zachováno (nejvíc chráněno)
 - kdy je riziko natolik závažné, aby odůvodnilo okamžité kroky k ochraně lidí/věcí (např. nařízení evakuace,...)
 - jaké jsou priority pro záchranu sbírek - vytvořit seznamy priorit - podklad pro schválení ředitelem
 - jaká bude míra důvěrnosti (utajení) informací z této oblasti
7. Vytvořit krizový plán (a přitom uvažovat bezpečnost lidí (především), sbírek a budov)
 - opatření na úrovni připravenosti
 - plán řešení krizových situací
 - plán obnovy

Úlohou krizových týmů menších organizačních složek

je specifikovat (ve svém oddělení/odboru/skupině...) nejdůležitější předměty, zařízení nebo informace, které by měly být přednostně chráněny /evakuovány /čištěny /, funkce nezbytné pro chod instituce, které musí být přednostně obnoveny:

1. Sbírký – priority záchrany; záchrana-stabilizace-restaurování (obnova); jak nakládat s konkrétními materiály nebo předměty;
2. Odbor IT – zálohování dat, obnova fungování centrálních serverů, úložiště dat, obnovení spojení,...
3. Ekonomický odbor – obnovení fungování finančních systémů, mzdového systému, obnovení historických a aktuálních platebních informací, zabezpečení nezbytných skladových zásob materiálů potřebných pro okamžitou likvidaci škod ...
4. Správa budov – posouzení strukturní stability budovy, eventuálně s přispěním externích odborníků, vymezení bezpečných zón, kam lze vstupovat, zabezpečení stavby, navrácení budovy původní funkci; uklizení a vyčištění (odklizení nečistot, bahna, čištění jednotlivých částí, stavebních detailů,...)

Ad 8 – Příprava evakuačního plánu

Evakuace osob (zaměstnanců a návštěvníků).

Navrhnout únikové cesty pro všechna myslitelná místa v budově. Ujistěte se, že přitom byla uvažována zranitelnost navržených cest z hlediska identifikovaných rizik. Zajistit, aby únikové cesty byly prostupné (i v případě, že bude např. přerušena dodávka el. proudu – dveře na magnetické karty), panikové uzávěry,...

Vypracovat postupy jak vyhlásit evakuační poplach (místní sirény, vysílačky u dozorců a ostrahy), navrhnout systém kontroly evakuovaných osob, aby mohla být zasahující složce IZS předána zpráva o stavu evakuace osob. Mělo by být stanoveno i místo nebo vzdálenost, kam budou osoby evakuovány (může se lišit pro různé typy evakuace a pohrom – např. oheň/povodeň).

Přenést tyto informace a úkoly mezi členy příslušných krizových týmů a zadat vedoucím týmů kritéria, která by v těchto případech měli použít při rozhodování.

Evakuace objektů a dokumentace.

Vypracovat postupy, které dají konkrétním pracovníkům (kurátor, dokumentátor, konzervátor, hasič,...) pravomoc schválit pohyb předmětů, sbírkových předmětů nebo administrativních dokumentů. Tyto postupy by měly také obsahovat kritéria, kdy může být takové rozhodnutí učiněno, a jaké techniky přitom mají/mohou být použity. Dále by měly být popsány postupy pro ochranu nebo záchranu různých typů sb. předmětů (z hlediska typu, materiálu a rozsahu poškození), Plán by měl rovněž určit pracovníky (pozice), kteří v tomto směru mají být proškoleni, a lokace (plochy, budovy,...) kam mají být evakuované předměty a sbírkové předměty přesunuty.

Z různých oblastí sbírek je třeba stanovit priority – sbírkové předměty, které mají být evakuovány v první řadě, kudy budou evakuovány a prověřit, zda je tato evakuační cesta reálná – např. zda dotyčné předměty projdou všemi dveřmi na trase,...

Ad 9 – Příprava plánu obnovy

Plán obnovy je součástí krizového plánu. Při jeho tvorbě se vychází z podkladů krizových týmů jednotlivých organizačních celků instituce.

- Respektuje odpovědnosti a vedoucí funkce jednotlivých krizových týmů (nebo vymezuje jiné)
- Stanovuje, jakým způsobem bude postižená část budovy (expozič, depozitářů, sbírek,...) dokumentovaná (fotografie, video, zápis,...)
- Součástí plánu je seznam specialistů na konzervaci/restaurování některých materiálů sbírek nebo budovy, kontakt na ně a seznam nutného vybavení
- Stanovuje mimořádný pracovní režim, dobu odpočinku, zajištění občerstvení (min. pití), eventuálně i svoz do místa práce, nocleh.....
- Rozhoduje o přemísťování a stěhování předmětů a sbírkových předmětů a o tom, kdo a kam je bude stěhovat
- Zajišťuje soupis (inventarizaci) všech postižených i přemísťovaných předmětů
- Rozhoduje, zda (a kteří) dobrovolníci budou při práci pomáhat a jak budou označeni.

Ad 10 – Krizový plán - kompilace

Krizový plán sestává z několika částí, které podrobněji řeší prevenci a připravenost na mimořádné události i jednotlivé fáze řešení mimořádné situace a likvidace jejích následků.

- Aby byl krizový plán efektivní, nutně musí mít podporu ředitele, širšího vedení i zaměstnanců instituce na všech úrovních.
- Musí být jednoduchý, přehledný a zaměřovat se hlavně na situace, které by s velkou pravděpodobností mohly nastat.
- Musí být dostatečně obecný i flexibilní, aby pomohl řešit i nepředpokládané situace, které však nastat mohou.
- Musí být realistický s ohledem na možnosti (i finanční) instituce.
- Musí být pravidelně aktualizován a nacvičován

Prevence. Preventivní opatření by měla eliminovat nebezpečí nebo snížit možné ztráty na lidech a škody na budovách a sbírkách

Připravenost. Pracovníci by měli být připraveni a vybaveni tak, aby zvládli stav nouze. (součástí je např. vytvoření nouzových telefonních seznamů a kontaktů, předzásobení pomocným materiálem a zaškolení zaměstnanců o tom, jak jej používat.)

Adekvátní reakce na mimořádnou událost umožní předcházet zranění a omezit ztráty. Například trénovat zaměstnance jak bezpečně evakuovat návštěvníky, kolegy, sbírky, a dokumentaci. Nejefektivnější jsou obvykle zásahy, provedené v průběhu prvních čtyřiceti osmi hodin po události.

Bezpečná řízená evakuace osob i sbírkových předmětů minimalizuje eventuální ztráty i materiální škody.

Obnova. Návrat fungování instituce do normálu. Zaměstnanci by měli být řádně proškoleni, aby byl proces obnovy maximálně efektivní. (Např. obnovení tel. spojení, finančních systémů, kontrola budovy – kontrola stavu instalací, rozvodů, míry poškození konstrukce,...)

Ad 11 - Implementace krizového plánu

- školení pracovníků instituce
- školení pracovníků bezpečnostní služby
- cvičení

Implementace krizového plánu by měla probíhat na všech úrovních zaměstnaneckých postů.

S plánem tedy musí být seznámeni všichni, kteří se na provozu objektu podílejí. Měl by být pravidelně (cca po půl roce) kontrolován, eventuálně aktualizován. *Fungování součinnosti všech zainteresovaných by mělo prověřit cvičení (evakuace osob ve smyslu požárních předpisů minimálně 1x ročně), je vhodné také organizovat námětová cvičení se složkami IZS.*

Telefonická spojení na

- hasičský záchranný sbor
- policii
- zdravotnickou záchrannou službu
- místně příslušný obecní úřad
- havarijní služby (voda, kanalizace, energetické závody, plynárenská společnost)
- hygienickou stanici
- zaměstnance (včetně místa bydliště)
- místní autority
- smluvně zajištěné mrazírny
- přepravce
- konzervátory a restaurátory
- zástupce pojišťovny

by měla být rovněž pravidelně aktualizována a stále k dispozici.

Příloha 1

Aktuální platné právní předpisy pro ochranu před povodněmi

- [zákon č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů.](#)
- [zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému.](#)
- [zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a změně některých zákonů.](#)
- [zákon č. 241/2000 Sb. o hospodářských opatřeních pro krizové stavy.](#)
- Zákon č. 122/2000 Sb. o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů; § 9
- Vyhláška Ministerstva kultury č. 275/2000 Sb., kterou se provádí zákon č. 122/2000 Sb. o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů; § 1

Zákony, související s preventivními opatřeními na ochranu před účinky povodní

- [zákon č. 334/1992 Sb. o ochraně zemědělského půdního fondu.](#)
- [zákon č. 289/1995 Sb. o lesích a o změně a doplnění některých zákonů.](#)
- Zákon č. 59/2006 Sb. o prevenci závažných havárií

Stupně povodňové aktivity

I. SPA - BDĚLOST - nastává při nebezpečí povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí. Stav bdělosti nastává rovněž vydáním výstrahy ČHMÚ.

II. SPA - POHOTOVOST - vyhláší příslušný povodňový orgán, když nebezpečí povodně přerůstá v povodeň a v době povodně, když však ještě nedochází k větším rozlivům a škodám mimo koryto.

III. SPA - OHROŽENÍ - vyhláší příslušný povodňový orgán v době povodně při bezprostředním nebezpečí nebo při vzniku větších škod, ohrožení majetku a životů v záplavovém území.

Důležité odkazy na informace související s ohrožením povodněmi

<http://www.dppcr.cz>

Digitální povodňový plán ČR, obsahuje nejucelenější informace o povodňové problematice ČR odkazy na povodňové komise, předpisy, organizaci ochrany, hlásné profily, rozsáhlou grafickou část s mapami záplavového území, správci toků atd.

<http://www.wmap.cz /pk/>

Přímý odkaz na databázi povodňových komisí, pro editaci je nutné se přihlásit heslem.

http://www.wmap.cz /pk_man/

manuál pro práci s databází povodňových komisí.

http://www.wmap.cz /pk_zapluz

evidence vyhlášených záplavových území s odkazy na stanovení a mapy

<http://www.chmi.cz>

předpovědi počasí, hydrologické předpovědi, výstrahy, hlásné profily atd.

<http://www.pla.cz>, <http://www.pvl.cz>, ([poh/pmo/pod](http://www.poh/pmo/pod))

povodíLabe/Vltavy/Ohře/Moravy/Odry □ informace o vodních dílech, stavy a průtoky, jakost vody, plánování atd.

<http://www.povodne.cz>

stránky České protipovodňové asociace.

<http://voda.gov.cz>

Informační systém VODA České republiky – stavy a průtoky, srážky, technická evidence, plánování, obecné info o vodách.

<http://www.dibavod.cz>

Digitální báze vodohospodářských dat – geografická databáze- záplavová území, charakteristiky toků atd.

www.pamatkyapovodne.cz software DaCiMat – katalog citlivosti jednotlivých druhů historických a ostatních stavebních materiálů na povodně

Právní úpravy k tématům požární ochrana a integrovaný a záchranný systém

- Zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 21/1996 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady o požární ochraně
Zrušeno předpisem [246/2001 Sb.](#)
- Nařízení vlády č. 172/2001 Sb. k provedení zákona o požární ochraně
- Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 202/1999 Sb., kterou se stanoví technické podmínky požárních dveří, kouřotěsných dveří a kouřotěsných požárních dveří
- Vyhláška č. 254/1999 Sb., o technických podmínkách požární techniky. Zrušeno předpisem [49/2003 Sb.](#)
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 246/2001 Sb. o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci)
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb. o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 35/2007 Sb. o technických podmínkách požární techniky
- Vyhláška č. 23/2008 Sb. o technických podmínkách požární ochrany staveb
- Vyhláška č. 69/2014 Sb. o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany

Metodické pokyny a normy

- Metodický pokyn Ministerstva kultury České republiky, č.j. 53/2001 – Metodický pokyn k zajišťování správy, evidence a ochrany sbírek muzejní povahy v muzeích a galeriích zřizovaných Českou republikou nebo územními samosprávnými celky (kraj, obcemi)
 - Článek VII – Ochrana sbírek
- Metodický pokyn Ministerstva kultury České republiky, č.j. 14725/2004 – Metodický pokyn k tvorbě plánů prevence a ochrany v muzeích a galeriích
- Metodický pokyn Ministerstva kultury České republiky, č.j. 4688/2007 – Metodický pokyn k zajištění průkaznosti evidence sbírkových předmětů a stanovení režimu zacházení se sbírkou v muzeích a galeriích spravujících sbírky ve vlastnictví státu a územních samosprávných celků
 - Článek IV. – Průkaznost evidence a bezpečnost sbírek
 - Část B – Režim zacházení se sbírkou
- Ministerstvo kultury české republiky, č. j. 10012/2010 OMG – Příkaz ředitele Odboru ochrany movitého kulturního dědictví 1/2010 – Metodický pokyn k ochraně sbírek muzejní povahy a sbírkových předmětů před krádežemi, vloupáním a požárem
(obsahuje Dotazník pro zjištění rizika poškození muzea požárem)
- Metodický pokyn ochrany vod Ministerstva životního prostředí k zabezpečení hlásné a předpovědní povodňové služby (Věstník MŽP 12/2011)
- HANUŠKA, Z. Metodický návod k vypracování dokumentace zdolávání požárů. Praha: MV - Ředitelství HZS ČR, 1996.
- Dostupné na adrese http://www.firebrno.cz/uploads/nase_cinnost/pco/Methodika_DZP_.pdf
- **CSN_ISO23601_Unikove_a_evakuacni_plany**

Metodické texty

- Pavel Jirásek, Kateřina Tlachová – Zásady ochrany muzeí a kulturních institucí, Praha 1998
- Jiří Žalman – Příručka muzejníková I, Praha 2002 (především kapitola VI. – Bezpečnost sbírek, autor Pavel Jirásek)
- Jiří Zelinger - Technologie ochrany kulturního dědictví před požáry, Technické muzeum Brno 1/2010, 316 s. + interaktivní Dotazník pro zjištění rizika ohrožení muzea požárem
- Jiří Zelinger: Odhad rizika požáru kulturního dědictví, TMB MCK, Brno 2011

III. Srovnání novosti postupů

Tento materiál se pokouší postihnout všechna možná ohrožení sbírkotvorných institucí, k nimž by z geografického hlediska mohlo ČR dojít. Uvádí osvědčené postupy sanace škod a organizace sanace, ale v řadě případů i účinná preventivní opatření. Vychází z dosud publikovaných českých i zahraničních podkladů, avšak orientuje se přímo na české uživatele, uvádí veškeré platné legislativní normy i dosud vydaná metodická doporučení MK ČR v této oblasti. Přílohou je i modelový plán s označením různých bodů, významných v případě likvidace živelné pohromy, spolu s příslušnou legendou.

IV. Popis uplatnění metodiky

Předkládaná metodika by měla sloužit jako návod při tvorbě krizových plánů institucí, které pečují o sbírky z oblasti kulturního dědictví (umělecké, historické, technické,...). Je tedy určena zejména muzeím, galeriím a památkovým objektům, v nichž jsou uloženy sbírky. Tyto instituce jsou, stejně jako ostatní budovy, ohrožené řadou živelných pohrom a ničivých událostí, jejichž výskyt a průběh mohou ovlivnit jen minimálně. Do jisté míry však mohou vhodnými preventivními opatřeními některým z těchto událostí předejít, anebo mohou jejich důsledky do značné míry zmírnit, budou-li na ně připraveny. Krizové plány těchto institucí vychází z jejich konkrétní organizační struktury. Budou se lišit v závislosti na velikosti a typu instituce, na počtu, velikosti i typu budov, kterými disponuje, i v závislosti na typu a rozsahu sbírek. Tento materiál se snaží postihnout všechny ničivé události, které by v našem zeměpisném pásmu mohly nastat. Záleží, samozřejmě, na vedení konkrétní instituce jakou váhu přisoudí konkrétním rizikům, na něž se pak krizový plán bude soustředit. Uvedené organizační postupy při vytváření krizových plánů nemohou být použity univerzálně v celém rozsahu, shrnují však zkušenosti řady podobných institucí (českých i zahraničních) a při tvorbě krizového plánu mohou být užitečným vodítkem nebo inspirací.

V. Seznam použité literatury

Související odb. literatura (česky)

- Josef Reidinger – Nařízení vlády č. 100/1999 Sb. (o ochraně před povodněmi) a současný stav realizace opatření, Praha 2000
- Pavel Punčochář a kol. – Zákon o vodách č. 254/2001 Sb. s rozšířeným komentářem, Praha Soudy, 2003
- Josef Reidinger – Strategie ochrany před povodněmi, Praha 2003
- Daniel Pokorný, Pavel Punčochář – Prevence povodňové ochrany v ČR, 2003
- Magda Součková – Předcházení haváriím a živelným pohromám v knihovnách, Praha 2003
- XII. Seminář historiků a restaurátorů, Praha 2003, vydáno 2005
 - Zdenka Kuželová – Kategorie mimořádných událostí
 - Lenka Linhartová – Povodně
- Kateřina Kukralová – Problematika povodňových katastrof v archivech, muzeích a knihovnách, diplomová práce FF MU Brno, 2008
- František Paulus – Vybrané aspekty financování ochrany před povodněmi s přihlédnutím k roli soukromého sektoru, 2012
- Ochrana archivních materiálů před živelnými pohromami v síti archivů ČR; závěrečná zpráva projektu, SÚA 2004
- IFLA Živelní pohromy a havárie – prevence a plánování, Stručný manuál; ed. John McIlwaine, vyd. NK ČR 2007
- Jiří Zelinger: Požární bezpečnost dřevěných staveb, které jsou kulturním dědictvím, vydalo MV, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR v Praze 2009, ISBN 978-80-86640-85-3

Související odb. literatura (zahraniční)

- Robert G. Tillotson – Museum Security, ICMS ICOM, 1977
- Georg H. H. Schröder – Museum Security Survey, ICMS ICOM, 1981
- Security Guide, Part 1,2, Cerberus AG, Switzerland, 1992
- Museum Security and Protection – A handbook for cultural heritage institutions, ICMS ICOM, Routledge London, New York, 1994
- Valerie Dorge, Sharon L. Jones – Building an emergency plan: A guide for museums and other cultural institutions, publ. J. Paul Getty Trust, Los Angeles, 1999
- Alcira Kreimer, Margaret Arnold - Managing Disaster Risk in Emerging Economies, Washington, 2000
- Security in Museums, Archives and Libraries, re: Source, London, 2003
- Elizabeth E. Merritt, ed. – Covering your Assets: Facilities and Risk Management in Museums, Washington, AAS, 2005
- Security at Museums – Cultural Heritage Protection Handbook, UNESCO 2006
- Graham Matthews, Yvonne Smith, Gemma Knowles – Disaster Management in Archives, Libraries and Museums, Farnham, UK, 2009
- Emma Dadson – Emergency Planning and Response for Libraries, Archives and Museums, Lanham, 2012
- Barry Lord, Gail D. Lord, Lindsay Martin eds. – Manual of Museum Planning: Sustainable Space, Facilities and Operations
- Jordan Ferraro, Jane Henderson: Identifying Features of Effective Emergency Response Plans; JAIC 50 (2011): 35–48
- Herb Stovel: Risk-Preparedness: A Management Manual for World Cultural Heritage; ICOMOS-ICCROM-UNESCO, 1999?
- Handbook on Emergency procedures; ed.: Willem Hekman ; ICOM- ICMS 2010
- Daniel Burge, Jessica Scott: Resistance of Digitally and Traditionally Printed Materials to Bleed, Delamination, Gloss Change and Planar Distortion during Flood, JAIC 51 (2012):145–158
- Security Issues in Museums, Archives and Libraries; Resource - The Council for Museums, Archives and Libraries, London 2003
- Geir Jensen, Anne Sommer-Larsen: Manual Fire Extinguishing Equipment for Protection of Heritage, Riksantikvaren, The Norwegian Directorate for Cultural Heritage and Crown, 2006; ISBN 82-7574-039-8
- Ingvál Maxwell: Built Heritage: Fire Loss to Historic Buildings - the Challenge before us; COST Action 17; in Conference proceedings, p.119 -138; publ. Historic Scotland, Edinburgh, 2008;

VI. Seznam publikací autorů, které metodice předcházely

- Kopecká I.: *Preventivní konzervace*, NM Praha 2000, ISSN 80-7036-114, p. 1-29, 37-39, 47-49
- Kopecká I. : *Vlhkost v historických budovách*, Sanace a rekonstrukce staveb 2000, 22th Conference of the Czech society of civil engineers, Praha 2000, ISBN 80-02-01383-2, p.159-163
- Kopecká I. a kol. : *Preventivní péče o historické objekty a sbírky v nich uložené, Státní ústav památkové péče*, Praha, 2002, Příloha časopisu Zprávy památkové péče, ročník 62, ISSN 1210-5538, ISBN 80-86234-28-2
- Kopecká I., Svobodová E., Stará T., Šupová K.: *Prevention and preservation of Culture heritage endangered by floods*; konference „Gemeinsame Frühsjahrstagung der tschechischen, östereichischen und deutschen Wissenschaft archive 2013 in Prag“, UK Praha, 13.-15. 3. 2013 (článek v něm.sborníku).
- Kopecká I., Šupová K.: *Dept. for Drying and Restoration of Flooded Archive Materials and Experiences from the Liquidation of the Consequences of the 2002 Floods*; International Emergency Preparedness workshop, Třeboň 9.-13.9. 2013 (přednáška, prezentace).
- Kopecká I., Šupová K.: *Projekt NAKI: Metodika a nástroje ochrany a záchrany kulturního dědictví ohroženého povodněmi; Vysoušecí pracoviště NTM – zkušenosti z likvidace následků povodní 2002*; Konference českého národního komitétu Modrý štít, Praha, 8.10. 2013.
- Autorský kolektiv: Jirásek P., Josef J., Kopecká I., Mrázek M., Selucká A. (ed.), Štěpánek I.: *Kolečko první pomoci a záchranných prací (Metodická pomůcka pro řešení krizových situací ve sbírkotvorných institucích)*; Pro český komitét Modrého štítu vydalo Metodické centrum konzervace Technického muzea v Brně, 2014.

Modelový plán stavby by měl obsahovat následující prvky

- **Legenda** - musí být součástí všech plánů stavby a výkresů. Zejména je tato skutečnost důležitá vzhledem k rozličnému značení jednotlivými projektanty, normami a jejich aktualizacemi.
- **Prvky PBŘ** (Požárně bezpečnostní řešení)
- **Elektro | Voda | Kanalizace**
 - poloha hlavních uzávěrů a rozvaděčů, přípojné body do objektu („přípojky“)
 - hlavní vertikální rozvody („stoupačky“), místa napojení při odčerpávání vody

Legenda

	POŽÁRNÍ ODOLNOST STROPNÍ KONSTRUKCE
	POŽÁRNÍ ODOLNOST STĚN
	POŽÁRNÍ ODOLNOST POŽÁRNÍCH UZÁVĚRŮ
	ČÍSLO POŽÁRNÍHO ÚSEKU – SPB
	HRANICE POŽÁRNÍHO ÚSEKU
	OZNAČENÍ ÚNIKOVÉ CESTY
	HYDRANT OZNAČENÍ DRUHU
	PŘENOSNÝ HASÍCÍ PŘÍSTROJ
	ELEKTRICKÁ POŽÁRNÍ SIGNALIZACE
	STABILNÍ HASÍCÍ ZAŘÍZENÍ (SPRINKLERY)
	STABILNÍ HASÍCÍ ZAŘÍZENÍ – HAŠENÍ PLYNEM (např. HAŠENÍ INERTNÍM PLYNEM)
	SAMOČINÉ ODVĚTRÁVACÍ ZAŘÍZENÍ
	EVAKUAČNÍ VÝTAH
	OZNAČENÍ INSTALAČNÍ A VÝTAHOVÉ ŠACHTY
	SIRÉNA PRO VYHLÁŠENÍ POPLACHU
	NOUZOVÉ OSVĚTLENÍ
	PANIKOVÉ DVEŘE / KOVÁNÍ

	SMĚR ÚNIKU (POČET OSOB UNIKAJÍCÍCH V DANÉM MÍSTĚ)
	VÝCHODY (POČET OSOB UNIKAJÍCÍCH V DANÉM MÍSTĚ)
	POŽÁRNÍ KLAPKA
	STROJOVNA VZT
	TLAČÍTKO OVLÁDÁNÍ POŽÁRNÍHO VĚTRÁNÍ
	MÍSTO ŘÍZENÍ EVAKUACE
	ROZVODNA
	HLAVNÍ JISTIČ
	HLAVNÍ ÚZÁVĚR VODY
	HLAVNÍ ÚZÁVĚR PLYNU
	TELEFONNÍ PŘÍSTROJ
	TLAČÍTKOVÝ HLÁŠIČ POŽÁRU
	HLAVNÍ VSTUP DO OBJEKTU
	VENKOVNÍ HYDRANT
	KANALIZAČNÍ VPUŠŤ
	VERTIKÁLNÍ ROZVODY (“STOUPAČKY”)
	ČERPACÍ VPUŠŤ